

SPROG NYVANG **PAKKEN**

Sprogpakken

Nye teorier om børns sprogtilegnelse

BERGSTRØM **Sprogpakken** - praksis der gør en forskel

UCC
VIA
COX

SPROG NYVANG **PAKKEN**

Hvad er sprog?

- Charles Darwin (1809-1882)
  - "On the Origin of Species " (1859)
  - *Natural selection* 'naturlig udvælgelse'
    - Tilpasning af en arts individer til omgivelserne
  - *Survival of the fittest* 'den stærkeste overlever'
    - Dem, der passer bedst til omgivelserne, overlever og frembringer afkom
  - Sproget
    - Resultat af en tilpasningsproces
    - Tjente menneskers overlevelse

BERGSTRØM **Sprogpakken** - praksis der gør en forskel

SPROG NYVANG **PAKKEN**

Hvad er sprog?

- Fonologi
- Semantik
- Grammatik
- Pragmatik

BERGSTRØM **Sprogpakken** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Barnets opgave

- Udtryk (sproglyde) vs. indhold (betydning)
  - Segmentering
  - Ordforråd
  - Grammatik
  - Invarians (at ord udtales forskelligt efter hvem der siger dem og efter ordet placering i en sætning)
- Præverbal kommunikation
  - Mimik
  - Gestik
  - Pludren

BERGSTEDLIDSEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVERNE

Grundlæggende spørgsmål

- Er sprogtilegnelse et resultat af medfødte forudsætninger eller af erfaringer?
  - Er sprogtilegnelse baseret på mekanismer, der er specifikke for sprog eller på mere generelle mekanismer, der også håndterer andre kognitive opgaver?

BERGSTEDLIDSEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVERNE

Sprogtilegnelsesteorier

- Behaviorisme (tillært)
- Nativisme (medfødt)
- Kognitive teorier (læres som del af den almindelige udvikling, men vægter også interaktion)
- Interaktionistiske teorier (børn lærer sprog i samspil med andre, men også ved hjælp af almene kognitive evner)
- Fra kognition til interaktion: fra en vægtning barnets udvikling som sådan til fokus på udvikling af barnets sprog

BERGSTEDLIDSEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG NYVANG Behaviorismen

- Burrhus Frederic Skinner (1904-1990)
  - "Verbal Behavior" (1957)
- Sproget 100% tillært
- Imitation og forstærkning

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG NYVANG Behaviorismen

- Imitation
  - Barnet efterligner og gentager et ord/en ytring, som det lige har hørt en sige
  - Forstår ikke nødvendigvis betydningen
- Forstærkning
  - Korrekt sproglig adfærd forstærkes af voksne positive sociale respons og konkrete belønninger

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG NYVANG Med tillært mener man fx at:

- Sproget udvikles aktivt mens det læres
  - sprogtilegnelse er en udviklingsproces
- Barnet lærer sproget via erfaring
  - på baggrund af inputtet generaliserer barnet sproget og via denne implicite indlæring tilegnes sprogets forskellige komponenter og systematik
  - de strukturer børn lærer findes i inputtet
  - sproget er rigt nok til at børn kan udlede sprogets materiale og struktur

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING **Nativismen**

- Noam Chomsky (1928)
- The poverty of the stimulus
- Medfødt
- Domænespecifik (vs. domænegenerel):
Hjernen bruger et særligt område til at lære sprog
(vs. at hjernen bruger almene kognitive evner til at lære sprog)

BERGSTRØM LILJES **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING **Med medfødt mener man fx at:**

- sprog er et produkt af evolutionen og nedarvet generation efter generation
- sprog ligger i et særligt modul i hjernen
- sproget er tilstede hos nyfødte
- sproget er universelt (findes hos alle mennesker)

BERGSTRØM LILJES **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING **Kognitivismen**

- Inspireret af bl.a. Piaget og Vygotsky
- Mennesket fødes med generelle evner for læring
– Domænegenerelle kognitive indlæringsmekanismer
- Barnet tilegner sig viden, herunder sprog, ved social interaktion
- Zonen for nærmeste læring

BERGSTRØM LILJES **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING **Implicit læring**

- Implicit viden
  - Kropsligt bundet
  - Automatisk viden
  - Uden bevidst kontrol
  - Læring uden erkendelse
- Eksempler
  - Kunsten at cykle
  - Sociale regler
  - Grammatik!!

BERGESTRÅLLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING **EksPLICIT læring**

- EksPLICIT læring
  - Bevidst refleksion
  - Bevidst opmærksomhed
  - Udsagn
  - Logiske ræsonnementer
- Eksempler
  - Bevidst viden

EksPLICIT læring og viden kan IKKE træde i stedet for implicite processer

BERGESTRÅLLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING **Associativ læring**

Associativ læring understøtter bl.a. følgende kognitive mekanismer:

SEGMENTERING

- Dele op i enkeltdele (hvad består af)

IDENTIFIKATION

- Genkende (genkende hver gang)

GENERALISERING

- Genkende to/flere som værende af samme type (mønsterdannelse)

KATEGORISERING

- Komme ens i samme kategori

- Bruges til forståelse af 'verden': situationer, handlinger, relationer... og sprog

BERGESTRÅLLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING

Associativ læring

- Understøttes af opmærksomhed på **SYNKRONISERING**
- Associativ læring understøttes af babyers opmærksomhed på og evne til at koble begivenheder sammen, der foregår på samme tid
- Koble synkron auditiv, visuel information sammen (Hollich 2005)
  - Når mor siger 'hund' samtidigt med at går forbi understøtter det koblingen

BERGSTRØM LILJES **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING

Operationel betingning

- Operationel betingning
  - "Learning by doing"
  - I forbindelse med operationel betingning associeres barnets egen adfærd med den forandrede stimulus
  - En stimulus der øger tilstedeværelsen af en adfærd kaldes en reforcer (det modsatte kaldes straf)
    - Barnet erfarer at det får enten ved at pege eller ved at sige ordet 'hund' (når det bliver ældre)

BERGSTRØM LILJES **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING

Opsummering

- Barnet tager afsæt i en række medfødte, men generelle forudsætninger, for at lære sig sprog
- Hjernens udvikling understøtter (sprog)indlæring optimalt på forskellige tidspunkter i udviklingen
- Børn lærer primært sprog via en række implicite indlæringsmekanismer

BERGSTRØM LILJES **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG NYVANE Interaktionistisk tilgang

- Inspireret af bl.a. Tomasello
- Sprogets udvikling understøttes af et samspil med andre via generel kompetence:
  - Menneskeligt interaktion
  - Afkodning af mening og intention

BERGESTRÅLLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG NYVANE Interaktiv sprogtilegnelse

- Førsproglig kommunikation:
  - Pegning = interaktion, afkodning af mening

FÆLLES OPMÆRKSOMHED

BERGESTRÅLLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG NYVANE Afkodning af intention

- Mening i brug i spil med andre:
- Ex: Barn peger på bold = 'Se den bold mor. Vil du give den til mig'
- Næste skridt: Barnet siger 'Bold' = 'Se den bold mor. Vil du give den til mig'.
- Sprog er ikké at afkode ord (bold = bold), men at forstå meninger og intentioner

BERGESTRÅLLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVNING Afkodning af ord

- Børn kan ikke lære ord ved at man udpeger, hvad de henviser til. De skal forstå meningen med dem.
- Ord er meningsenheder, der optræder i mange sammenhænge

Bil = vs.

Bilen holder i garagen. Bilen er blå. Du sov i bilen. Bilen kører stærkt. Bilen holder stille. Bilen er gået i stykker.

BERGSTEDTALLE **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING Brugsbaseret sprog

- Mening opstår ved brug.
- Strukturer (skabeloner) opstår i brugen
- Børn lærer sprog via
  - Afkodning af mening og intentioner
  - Ved at tale og afprøve strukturer
  - Etablering af mønstre (skabeloner)

BERGSTEDTALLE **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVNING Interaktion sprogstrategier

- Eksempler på forbindelsen mellem de ti understøttende sprogstrategier og Tomasello:
  - Følge barnets interesse:
    - Skab en fælles opmærksomhed som afsæt for at lære sprog
  - Vente på barnets svar:
    - Lad barnet afprøve ords betydninger og nye sætningskonstruktioner (skabeloner)

BERGSTEDTALLE **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG PRAKTIK

Sproget i dagtilbud

- Hvordan lærer barnet sig sprog:
- I børnefællesskaber?
- I børn-voksenfællesskaber?
- Under daglige gøremål?
- I organiserede voksenstyrede fællesskaber?
- I sprogkulturen i dagtilbuddet?
- Hvordan kommer pædagogens ansvar for sprogkultur til udtryk i hverdagen?

BERGSTRÆLLEN **Sprogpraktik** - praksis der gør en forskel
